

Pienyrityksen konkurssi

Pietu Kolehmainen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Opinnäytetyö

2025

Tiivistelmä

Tekijä(t) Pietu Kolehmainen
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Pienyrityksen konkurssi
Sivu- ja liitesivumäärä 29 + 3
<p>Opinnäytetyössä käsitellään konkurssia, konkurssin ennustamismenetelmiä sekä keinoja, joilla Suomessa tuetaan konkurssin tehnyttä yrittäjää. Työ tarkastelee konkurssin määritelmää, siihen liittyviä taloudellisia tunnuslukuja sekä käytännön vaikutuksia pienyrittäjälle. Lisäksi työssä perehdytään siihen, miten konkurssi voidaan mahdollisesti ennustaa erilaisia talousanalyttisiä menetelmiä hyödyntäen ja miten yrittäjiä tuetaan tilanteen jälkeen.</p> <p>Työn keskeinen tavoite on selvittää, voiko konkurssia ennustaa tehokkaasti. Konkurssi on yksi yrittäjyyden suurimmista riskeistä, ja siksi yrittäjien olisi tärkeää seurata yrityksensä taloudellista kehitystä säännöllisesti. Taloudellisen epävarmuuden ja nopeasti muuttuvan markkinaympäristön myötä tarve tunnistaa konkurssin mahdollisuus varhaisessa vaiheessa on kasvanut merkittävästi. Tutkimusongelma pureutuu siihen, kuinka hyvin erilaiset taloudelliset mittarit, tilinpäätöstiedot tai muut ennakoivat tekijät kykenevät paljastamaan yrityksen ajautumisen konkurssiin ennen sen toteutumista. Haasteena on, että konkurssi voi syntyä paitsi taloudellisen heikkenemisen seurauksena, myös yllättävistä ulkoisista tekijöistä tai johtamisvirheistä, joita ei ole helppo ennustaa.</p> <p>Alaongelmana työ tarkastelee erityisesti ensikertayrittäjän tilannetta: mitä seurauksia konkurssilla on, ja miten niitä voidaan mahdollisesti välttää tai lieventää. Konkurssi voi olla ensiyrittäjälle kuormittava kokemus, minkä vuoksi on tärkeää pohtia, voiko yrittäjä hyödyntää taloustieteellisiä ennustemalleja, kuten Beaverin tai Altmanin mallia, ajoissa havaittavien varoitusmerkkien tunnistamisessa. Näiden työkalujen avulla yrittäjällä voi olla paremmat edellytykset reagoida ajoissa heikkoihin signaaleihin ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä konkurssin välttämiseksi. Jos konkurssia ei voida estää, työssä tarkastellaan myös, mitä tukimuotoja ja järjestelyitä Suomessa on tarjolla konkurssin kokeneelle yrittäjälle. Näitä ovat muun muassa velkajärjestelyt, toimeentulotuki, starttiraha sekä mahdollisuus uudelleen kouluttautumiseen. Näiden tukimuotojen tunteminen voi helpottaa yrittäjän taloudellista ja henkistä selviytymistä konkurssin jälkeen.</p>
Asiasanat Konkurssi, Vakavaraisuus, Pienyritys, Velkajärjestely, Ulosotto, Konkurssin ennustaminen

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	2
1.2	Tutkimuksen tavoitteet	3
1.3	Tutkimusongelma	4
1.4	Tutkimuksen rajaukset	5
2	Konkurssin määritelmä	6
2.1	Konkurssin tunnusluvut	7
2.2	Mitä konkurssi tarkoittaa	8
3	Konkurssin ennustaminen	9
3.1	Altmanin malli	10
3.2	Beaverin malli	11
3.3	Beaverin mallin mittarit	12
3.4	Konkurssin ennustaminen käytännössä	13
3.4.1	Altmanin mallin käyttö	15
3.4.2	Beaverin mallin käyttö	16
4	Konkurssin taloudelliset haitat yrittäjälle	18
4.1	Yrittäjälle siirtyvät velat	18
4.1.1	Osake- ja henkilöyhtiön erot konkurssitilanteessa	19
4.2	Apurahat sekä velan lyhennyskeinot konkurssin kokeneelle yrittäjälle	21
4.2.1	Starttiraha	21
4.2.2	Uudelleenkoulutustuki	21
4.2.3	Toimeentulotuki	21
4.3	Velkojen lyhennyskeinot sekä järjestelyt	23
4.3.1	Yksityishenkilön velkajärjestely	23
4.3.2	Ulosotto	24
5	Yhteenveto ja johtopäätökset	25
5.1	Yhteenveto	25
5.2	Johtopäätökset	27
6	Lähteet	29
	Liitteet	31
	Liite 1. Konkurssien määrän kehitys vuosilta 2020-2024	31
	Liite 2. Esimerkki Altmanin Z-Score mallista	31
	Liite 3 Altmanin Z-Score kaava	31

1 Johdanto

Pienyritykset muodostavat merkittävän osan Suomen elinkeinoelämästä, ja ne ovat tärkeitä sekä työllisyyden että alueellisen kehityksen kannalta. Vaikka yrittäjyys tarjoaa monille mahdollisuuden toteuttaa itseään ja työllistää sekä itsensä että muita, siihen liittyy myös huomattavia riskejä. Yksi yrittäjyyden suurimmista uhkakuvista on yritystoiminnan epäonnistuminen ja sen seurauksena tapahtuva konkurssi Suomessa vuosittain useat sadat pienyritykset ajautuvat konkurssiin. Vuonna Suomessa on tehty vuonna 2024 yhteensä 3475 konkurssia, joista suurin osa koski pieniä yrityksiä (Tilastokeskus, 2025), ja tämän ilmiön vaikutukset ulottuvat usein paljon pidemmälle kuin pelkkään liiketoiminnan loppumiseen.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan pienyrityksen konkurssia monipuolisesti ja yrittäjälähtöisesti. Työssä käsitellään konkurssin ennustettavuutta ja sitä, millaisia taloudellisia, toiminnallisia ja psykologisia merkkejä voi olla havaittavissa ennen konkurssin toteutumista. Tavoitteena on tunnistaa tekijöitä, jotka voisivat auttaa yrittäjää reagoimaan ajoissa ja mahdollisesti välttämään konkurssin.

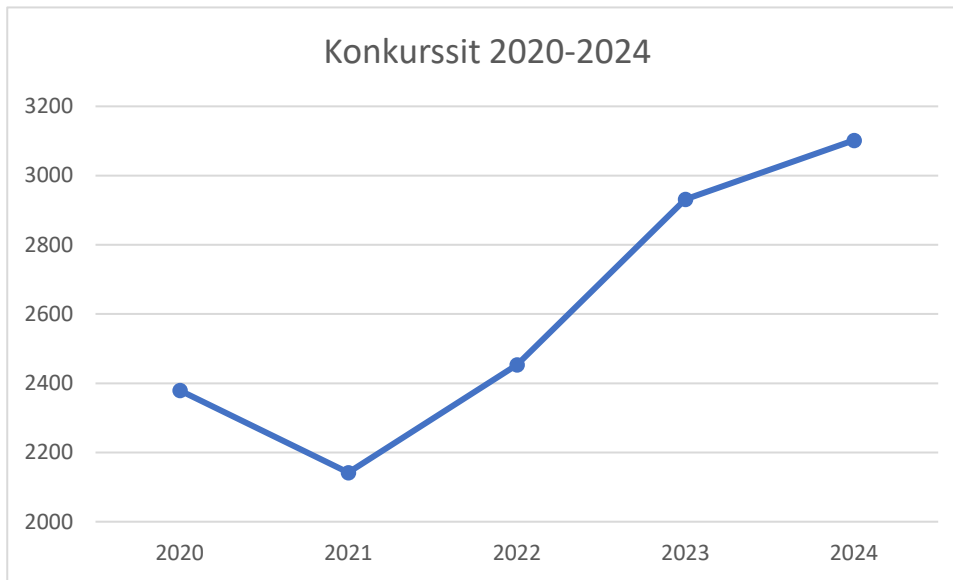
Lisäksi työssä perehdytään konkurssin vaikutuksiin yrittäjän elämään. Yritystoiminnan päättyminen ei ole vain taloudellinen kriisi, vaan siitä voi seurautua vakavia seurauksia myös henkiselle hyvinvoinnille, identiteetille ja sosiaalisille suhteille. Konkurssi voi johtaa epävarmuuteen, häpeän tunteisiin ja taloudellisiin vaikeuksiin, jotka voivat vaikuttaa pitkään yrittäjän arkeen konkurssin jälkeenkin.

Opinnäytetyössä tarkastellaan myös erilaisia tukimuotoja ja apukeinoja, joita Suomessa on tarjolla konkurssin kokeneille yrittäjille. Näitä ovat muun muassa taloudelliset tukipalvelut, velkaneuvonta, uravalmennus sekä henkisen tuen muodot, kuten vertaistukiryhmät ja mielenterveyspalvelut. Tavoitteena on tuoda esiin, millaisia mahdollisuuksia suomalainen tukijärjestelmä tarjoaa yrittäjälle, joka joutuu aloittamaan alusta konkurssin jälkeen.

Tämä työ tarjoaa kokonaisvaltaisen katsauksen pienyrityksen konkurssiin yksilön näkökulmasta, yhdistäen taloudellista analyysiä inhimillisiin kokemuksiin ja yhteiskunnan tarjoamiin ratkaisuihin. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä konkurssin monimuotoisuudesta sekä edistää asiallista ja ratkaisukeskeistä keskustelua tästä usein vaietusta aiheesta.

1.1 Tutkimuksen taustaa

Suomessa on tehty vuonna 2024 yhteensä 3475 konkurssia, konkurssien määrä Suomessa on jo pitkään ollut kasvava luku mutta koronavuodet sekä muut Suomen- sekä maailmantalouteen vaikuttavat tekijät ovat vieneet lähivuosina niin pieniä kuin myös suurempia Suomalaisia yrityksiä konkurssiin.

Konkurssien määrän kehitys vuosilta 2020-2024

Konkurssi on oikeudellinen menettely, jossa maksukyvyttömän velallisen henkilön tai yrityksen varat realisoidaan ja jaetaan velkojille maksujen suorittamiseksi. Suomessa konkurssia säätelee konkurssilaki (konkurssilaki 120/2004), ja se on yksi insolvenssimenettelyistä, joiden tarkoituksena on joko selvittää velallisen velat tai mahdollistaa yrityksen saneeraus muiden menettelyjen kautta.

Konkurssi heijastuu talouteen monilla tavoilla, kuten työpaikkojen menetyksinä ja velkojille aiheutuvina tappioina. Sen taustalla olevia syitä, yritysten elinkaarta sekä lainsäädännön merkitystä velkojien asemaan on tarkasteltu laajasti. Myös konkurssimenettelyn toimivuutta ja sen vaikutuksia liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin on analysoitu sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Nykyään yritysten taloudellisesta tilanteesta on saatavilla runsaasti tietoa eri lähteistä, kuten tilinpäätöksistä, markkina-analyyseistä ja erilaisista taloudellisista raporteista. Tämä avoimuuden ja datan saatavuuden kasvu on lisännyt merkittävästi kiinnostusta yritysten taloudellisen tilan arviointiin, sillä sekä sijoittajat, rahoittajat että muut sidosryhmät haluavat ennakoida mahdollisia riskejä ja

liiketoiminnan kehityssuuntia. Samalla myös kiinnostus konkurssin ennustamiseen on kasvanut, sillä yritysten maksukyvyttömyyden varhainen tunnistaminen voi auttaa velkojia, sijoittajia ja yrityksiä itseään tekemään parempia päätöksiä ja minimoimaan taloudelliset tappiot.

Konkurssin ennustamisen mallit hyödyntävät pääasiassa julkisesti saatavilla olevaa tietoa ja tilastollisia menetelmiä. Ensimmäisiä merkittäviä tutkimuksia aiheesta teki Beaver (1966), joka kehitti mallin, jossa konkurssia ennustetaan yksittäisten taloudellisten tunnuslukujen perusteella. Hänen tutkimuksensa perustui konkurssiyritysten ja toimivien yritysten tunnuslukujen vertailuun, minkä avulla hän tunnisti tehokkaimmat konkurssin ennustamiseen soveltuvat mittarit. Beaverin malli oli yksinkertainen mutta tarjosi tärkeän perustan myöhemmälle kehitystyölle.

Altman (1968) vei konkurssiennustamisen seuraavalle tasolle kehittämällä yhdistelmäluvun, joka yhdisti useita taloudellisia tunnuslukuja. Hänen tunnettu Z-score-mallinsa perustuu viiteen keskeiseen tunnuslukuun, jotka yhdessä antavat kattavan kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja konkurssiriskistä. Tämä malli oli yksi ensimmäisistä monimuuttujaisista lähestymistavoista konkurssiennustamiseen ja on edelleen laajasti käytössä sekä akateemisessa tutkimuksessa että yritys-analysissä.

Myöhemmät tutkimukset ja mallit ovat jatkaneet Beaverin ja Altmanin linjalla, hyödyntäen kehittyneempiä tilastollisia menetelmiä ja koneoppimisen tekniikoita. Esimerkiksi logistinen regressio ja neuroverkot ovat tuoneet uusia mahdollisuuksia konkurssien ennustamiseen (Zhang et al., 2010), mutta peruseriaatteet pysyvät samoina: yritysten taloudellisia tunnuslukuja analysoimalla voidaan tunnistaa ne tekijät, jotka ennakoivat yrityksen ajautumista maksukyvyttömyyteen.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia pienyrityksen konkurssia sekä sen mahdollisia taloudellisia seurauksia yrittäjälle erilaisissa yritysmuodoissa. Tutkimuksessa tarkastellaan myös erilaisia konkurssin ennustamisen keinoja sekä niitä taloudellisia tunnuslukuja, jotka voivat antaa viitteitä yrityksen heikentyvästä maksukyvyvyydestä ja kasvavasta konkurssiriskistä. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan, miten konkurssiin joutuneen pienyrittäjän taloudellinen tilanne kehittyy konkurssin

jälkeen ja millaisia mahdollisuuksia hänellä on joko selviytyä veloistaan tai jatkaa liiketoimintaa uudessa muodossa

1.3 Tutkimusongelma

Pääongelma:

Voiko konkurssia ennustaa?

Konkurssi on yrittäjyyden suurimpia riskejä, jonka vuoksi yrittäjän olisi mielestäni todella tärkeää aika-ajoin tehdä raporteja ja tutkimuksia yrityksensä taloudesta jotta heikompina aikoina tilanteen pahenemista voisi ennaltaehkäistä. Taloudellisen epävarmuuden ja nopeasti muuttuvan markkinaympäristön myötä tarve tunnistaa konkurssin mahdollisuus jo varhaisessa vaiheessa on kasvanut. Tästä syystä yritysten elinkelpoisuutta ja maksukykyä ennakoivien menetelmien kehittäminen on noussut kiinnostuksen kohteeksi niin tutkijoiden, sijoittajien kuin viranomaistenkin keskuudessa.

Tutkimusongelma "Voiko konkurssia ennustaa tehokkaasti?" pureutuu siihen, kuinka hyvin erilaiset taloudelliset mittarit, tilinpäätöstiedot tai muut ennakoivat tekijät kykenevät paljastamaan yrityksen ajautumisen konkurssiin ennen sen toteutumista.

Kysymys on haastava, sillä yritysten konkurssit voivat olla seurausta paitsi heikosta taloudellisesta tilanteesta myös äkillisistä ulkoisista sokkitilanteista tai johtamisvirheistä, joita ei ole helposti ennustettavissa. Tutkimusongelman tarkastelu vaatii siten perehtymistä siihen, millaisia merkkejä ja ilmiöitä konkurssia edeltävässä vaiheessa on havaittavissa ja kuinka järjestelmällisesti niitä voidaan hyödyntää riskin arvioimisessa.

Alaongelmat:

Ensikertayrittäjän konkurssin seuraukset sekä niiden mahdolliset välttämiskeinot

Konkurssi voi olla ensikertaa yritystoimintaa harjoittavalle yrittäjälle merkittävä ja monin tavoin kuormittava tapahtuma niin taloudellisesti kuin henkisesti. Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella, voiko ensikertayrittäjä ennakoida taloudellisia vaikeuksia ja mahdollisesti lähestyvää maksukyvyttömyyttä ajoissa. Yksi keskeinen kysymys on, pystyykö yrittäjä hyödyntämään taloustieteellisiä konkurssin ennustamisen malleja, kuten Beaverin (1966) yksittäisiin tunnuslukuihin perustuvaa ana-lyysia tai Altmanin (1968) Z-score -mallia, havaitakseen varhaisia merkkejä talouden heikkenemisestä. Näiden mallien avulla yrittäjällä saattaa olla paremmat mahdollisuudet reagoida

ajoissa talouden heikkoihin signaaleihin, tehdä tarvittavia sopeutuksia ja näin välttää konkurssiin ajautuminen tai ainakin lieventää sen vaikutuksia.

Lisäksi on oleellista pohtia, miten konkurssin mahdollisia seurauksia voidaan lieventää, mikäli sen estäminen ei ole enää mahdollista. Ennakoiva talouden seuranta, ulkopuolisen asiantuntija-avun käyttö ja tehokas riskienhallinta voivat olla keskeisiä keinoja, joilla yrittäjä voi vähentää konkurssin vaikutuksia ja turvata tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Mitä keinoja yrittäjällä on selvittää Suomessa konkurssin seurauksena muodostuneista mahdollisista maksuista tai veloista?

Suomessa yrittäjyyttä tuetaan useilla eri tasoilla koko yrittäjäpolun ajan, ja myös konkurssin sattuessa yrittäjälle on olemassa keinoja lieventää taloudellista ahdinkoa ja rakentaa uusi alkua. Konkurssin seurauksena yrittäjälle voi syntyä henkilökohtaista velkaa, erityisesti mikäli kyseessä on toiminimi tai yrittäjä on antanut henkilökohtaisia takauksia.

Yrittäjällä on kuitenkin käytettävissään erilaisia tukimekanismeja ja oikeudellisia välineitä, kuten velkajärjestely, mahdollisuus uuteen liiketoimintaan esimerkiksi starttirahan avulla, ja uusyrityskusten tarjoama neuvonta. Myös verohallinto ja ulosottoviranomaiset voivat tietyissä tilanteissa joustaa maksusuunnitelmissa. Näiden lisäksi Suomen konkurssilainsäädäntö mahdollistaa yrityksen velkojen selvittämisen ja lopettamisen hallitusti, mikä luo pohjan uuden yritystoiminnan aloittamiselle tulevaisuudessa.

Yrittäjän ei siis tarvitse jäädä yksin konkurssin jälkeen, vaan hänellä on mahdollisuus rakentaa uusi alkua, mikä tukee yrittäjyyden jatkuvuutta ja ehkäisee pitkäaikaisen syrjäytymisen riskiä.

1.4 Tutkimuksen rajaukset

Tämä tutkimus on rajattu tarkastelemaan suomalaisten pienyritysten konkurssitilanteita eri toimialoilla. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti yrityksiin, joiden toiminta jakautuu useille eri sektoreille, mutta jotka täyttävät pienyrityksen määritelmän. Pienyrityksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä yrityksiä, joissa on alle 50 työntekijää ja joiden vuotuinen liikevaihto ei ylitä 10 miljoonaa euroa. Tämä rajaus on tehty, jotta voidaan syventyä nimenomaan pienimuotoisen yritystoiminnan erityispiirteisiin ja niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat konkurssiin ajautumiseen Suomen markkinoilla.

2 Konkurssin määritelmä

Yleisessä konkurssiteoriassa konkurssin määritellään tilanteena, jossa yrityksen tulos on päässyt niin heikoksi, että yrityksen arvo jää pienemmäksi kuin vieraan pääoman arvo, jolloin oma pääoma menee negatiiviseksi (Scott, 1981)

Suomessa konkurssi on järjestely, joka aloitetaan kun yritys on ajautunut täyteen maksukyvyttömyyteen, ja sen varat jaetaan velkojille konkurssilain mukaisesti. Konkurssiin voidaan asettaa yritys, joka ei kykene suoriutumaan veloistaan, ja päätöksen tästä tekee tuomioistuin velkojan tai velallisen hakemuksesta (Konkurssilaki 1:1 §). Konkurssimenettelyssä yrityksen omaisuus siirtyy velkojien määräysvaltaan, ja sen tarkoituksena on turvata oikeudenmukainen varojen jako (Konkurssilaki 3:1 §). Konkurssi on yksi saatavien perimiskeinoista, ja se koskee kaikkia velallisen velkoja, jolloin velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksamiseen (Konkurssilaki 5:1 §).

Yrityksen ajautuminen konkurssiin on usein seurausta useiden samanaikaisten tekijöiden vaikutuksesta. Sisäisiä syitä voivat olla esimerkiksi yrityksen pieni koko ja vähäiset resurssit, jotka heikentävät sen kykyä selviytyä markkinoilla. Lisäksi johdon koulutus ja kokemus vaikuttavat merkittävästi yrityksen menestymiseen – huonosti johdetut yritykset ovat alttiimpia taloudellisille vaikeuksille. Usein konkurssiyritykset kärsivät heikosta talouden ja toiminnan suunnittelusta, mikä vaikeuttaa niiden sopeutumista liiketoimintaympäristön muutoksiin. Konkurssin alkaminen tarkoittaa, että velallisen oikeus määrätä omaisuudestaan päättyy, ja tämä oikeus siirtyy pesänhoitajalle (Konkurssilaki 3:2 §).

Konkurssiin voivat vaikuttaa myös ulkoiset tekijät, joihin yritysjohto ei voi suoraan vaikuttaa. Esimerkiksi taloudelliset suhdanteet ja inflaatio voivat heikentää yrityksen toimintaympäristöä, jolloin sen selviytyminen markkinoilla vaikeutuu. Lisäksi asiakkaiden siirtyminen kilpailijalle tai päähankkijan toiminnan loppuminen voivat aiheuttaa merkittäviä taloudellisia haasteita yksittäiselle yritykselle. Tällaiset ulkoiset riskitekijät voivat nopeasti johtaa vakaviin maksuvaikeuksiin ja lopulta konkurssiin. Konkurssipesän selvittämisestä vastaa pesänhoitaja, jonka tehtävänä on laatia velallisen varoista ja veloista selvitys (Konkurssilaki 9:1 §).

Vaikka konkurssi on usein viimeinen keino velkojen perimisessä, se voi toimia myös keinona aloittaa uudelleen. Konkurssin jälkeen yrittäjällä voi olla mahdollisuus oppia virheistään ja kehittää tulevaisuuden liiketoimintaansa paremmin suunniteltuna ja hallittuna. Monet yrittäjät palaavatkin konkurssin jälkeen uudelleen liiketoimintaan entistä vahvempina. Tärkeintä on ymmärtää konkurssiin johtaneet syyt ja pyrkiä välttämään samat virheet tulevaisuudessa. Konkurssimenettelyn päättyessä voidaan myös sopia velallisen vapautumisesta vastuista, jos tämä täyttää laissa säädetyt edellytykset (Konkurssilaki 10:1 §).

2.1 Konkurssin tunnusluvut

Konkurssin tunnusluvut ovat keskeisiä taloudellisia mittareita, joiden avulla voidaan arvioida yrityksen maksukykyä ja taloudellista vakautta ennen mahdollista maksukyvyttömyystilannetta. Yleisimmin käytetyt tunnusluvut liittyvät maksuvalmiuteen, vakavaraisuuteen, kannattavuuteen sekä velkaantumiseen.

Maksuvalmiuden mittareista esimerkiksi current ratio eli vaihtuvat vastaavat jaettuna lyhytaikaisilla veloilla ja quick ratio eli happotesti joka lasketaan laskemalla rahat ja saamiset suhteessa lyhytaikaisiin velkoihin kertovat yrityksen kyvystä selvittää lähiajan veloista – jos nämä arvot jäävät selvästi alle yhden, yrityksellä voi olla vaikeuksia suoriutua maksusitoumuksistaan. Vakavaraisuuden tunnusluvuista erityisesti omavaraisuusaste eli oma pääoma suhteessa taseen loppusummaan kertoo, kuinka suuri osa yrityksen rahoituksesta on omaa pääomaa, alle 20-30 % omavaraisuus voi viitata kohonneeseen konkurssiriskiin. Gearing eli nettovelkaantumisaste puolestaan kuvaa korollisten velkojen suhdetta omaan pääomaan ja kertoo yrityksen riippuvuudesta ulkoisesta rahoituksesta. (Kallunki & Kytönen, 2018)

Kannattavuuden osalta liikevoittoprosentti ja nettotulosprosentti havainnollistavat yrityksen tuloksentekokykyä; tappiollinen toiminta useana peräkkäisenä vuotena syö omaa pääomaa ja voi johtaa maksukyvyttömyyteen. Velkojen ja kassavirran välinen suhde on niin ikään olennainen: jos yritys ei kykene kattamaan velkojen korkoja ja lyhennyksiä operatiivisella kassavirrallaan, taloudellinen riski kasvaa nopeasti. Erityisen huolestuttavia merkkejä ovat tilinpäätöksessä toistuvat tappiot, negatiivinen oma pääoma tai tilintarkastajien esittämät huomautukset. Näiden tunnuslukujen säännöllinen seuranta antaa mahdollisuuden havaita ajoissa talouden ongelmat ja ryhtyä tarvittaviin korjaaviin toimiin ennen konkurssia.

2.2 Mitä konkurssi tarkoittaa

Konkurssi on yksi oikeudellisesti säädellyistä velkojen perimiskeinoista, jota käytetään tilanteessa, jossa velallinen useimmiten yritys ei enää kykene suoriutumaan taloudellisista velvoitteistaan eräpäivien mukaisesti. Konkurssimenettelyllä pyritään turvaamaan velkojien oikeudet ja intressit tilanteessa, jossa vapaaehtoinen velanmaksu ei enää ole mahdollista. Konkursissa yritys julistetaan maksukyvyttömäksi ja sen varallisuus siirretään pesänhoitajan hallintaan, minkä jälkeen omaisuus realisoidaan eli myydään, ja saaduilla varoilla maksetaan yrityksen velkoja. (Viitala, 2022)

Konkurssin ensisijaisena tavoitteena on jakaa jäljellä oleva omaisuus mahdollisimman tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkien velkojien kesken, noudattaen lakisääteistä jakoluetteloa ja etuoikeusjärjestystä. Tämä varmistaa, että yksittäinen velkoja ei voi omatoimisesti periä saataviaan muiden kustannuksella, vaan kaikki saavat mahdollisen osuuden jäljellä olevista varoista oikeudenmukaisin perustein. Menettely palvelee sekä yksittäisten velkojien että laajemmin koko taloudellisen järjestelmän vakautta.

On tärkeää huomata, että konkurssi ei ole ainoastaan yritystoiminnan lopettamiseen tähtäävä prosessi, vaan kyseessä on ennen kaikkea järjestäytynyt ja lainsäädännön ohjaama keino hallita maksukyvyttömyystilannetta ja selvittää velallisen taloudellinen asema. Vaikka konkurssi käytännössä merkitsee yritystoiminnan päättymistä, sen tarkoituksena on myös mahdollistaa tilanne, jossa kaikki osapuolet – erityisesti velkojat – saavat edes osan saatavistaan takaisin, ja velallinen voi taloudellisesti "puhdistetussa" tilanteessa mahdollisesti aloittaa uudelleen elinkeinotoimintaa myöhemmin.

Konkurssilaisissa konkurssi määritellään seuraavasti:

"Velallinen, joka ei kykene vastaamaan veloistaan, voidaan asettaa konkurssiin siten kuin tässä laissa säädetään. Konkurssiin asettamisesta päättää tuomioistuin velallisen tai velkojan hakemuksesta. Konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen kaikki omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Konkursin tarkoituksen toteuttamiseksi velallisen omaisuus siirtyy konkurssin alkaessa velkojien määräysvaltaan." (Konkurssilaki 120/2004 1 §)

3 Konkurssin ennustaminen

Konkurssinennustamisen malleilla pyritään arvioimaan yrityksen maksukyvyttömyyden riskiä jo ennen varsinaista taloudellista kriisiä. Tunnetuimpia malleja tällä alueella ovat Edward Altmanin Z-score-malli sekä William Beaverin yksimuuttujainen analyysimalli, jotka molemmat ovat vaikuttaneet merkittävästi rahoitustutkimukseen ja käytännön riskienhallintaan.

William Beaver oli yksi ensimmäisistä tutkijoista, joka kehitti systemaattisen tavan arvioida konkurssiriskiä tilinpäätöstietojen pohjalta. Beaverin malli perustuu yksittäisten taloudellisten tunnuslukujen tarkasteluun. Hän havaitsi, että tietyt tunnusluvut – kuten käyttökate suhteessa kokonaisvelkaan tai kassavirta suhteessa velkoihin – ennakoivat konkurssia jo useita vuosia ennen sen toteutumista. Beaverin lähestymistapa oli siis yksimuuttujainen: jokainen tunnusluku arvioitiin erikseen kyvystä erotella maksukykyiset ja maksukyvyttömät yritykset toisistaan.

Edward Altman puolestaan kehitti Z-score-mallin vuonna 1968, hyödyntäen monimuuttujaisia tilastollisia menetelmiä, erityisesti diskriminanttianalyysiä. Altmanin Z-score yhdistää useita taloudellisia tunnuslukuja yhdeksi indeksiluvuksi, joka antaa kokonaisvaltaisen riskiarvion. Mallissa käytetyt muuttujat mittaavat muun muassa kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksukykyä ja tehokkuutta. Z-score on saavuttanut laajaa käytännön soveltamista erityisesti julkisesti noteerattujen yritysten analysoinnissa.

Näiden kahden mallin suurin ero liittyy lähestymistapaan: Beaverin malli perustuu yksittäisten muuttujien erottelukykyyneen, kun taas Altmanin malli yhdistää useita tunnuslukuja ja tarjoaa yhdistetyn riskipistemäärän. Altmanin malli on teknisesti kehittyneempi ja soveltuu paremmin automatisoituun analyysiin ja laajamittaiseen riskinarviointiin. Beaverin malli taas tarjoaa yksinkertaisemman ja intuitiivisemmän lähestymistavan, joka voi olla hyödyllinen erityisesti pienemmissä analyysikokonaisuuksissa tai silloin, kun halutaan tarkastella tiettyjä taloudellisia mittareita syvällisemmin.

Molemmat mallit ovat edelleen merkittäviä konkurssien ennustamisen tutkimuksessa ja käytännössä, ja niiden soveltuvuus voi vaihdella esimerkiksi yritystyyppin, toimialan tai analyysin tavoitteen mukaan. Usein parhaat tulokset saadaan yhdistämällä eri malleja ja arvioimalla tilannetta monipuolisesti sekä kvantitatiivisten että kvalitatiivisten tekijöiden avulla.

3.1 Altmanin malli

Altmanin malli, tunnetaan myös nimellä Altman Z-score -malli, on taloudellinen työkalu, joka on suunniteltu arvioimaan yrityksen taloudellista terveyttä ja ennustamaan sen mahdollisuuksia ajautua konkurssiin. Mallin kehitti tohtori Edward I. Altman vuonna 1968, ja se on edelleen yksi suosituimmista ja laajimmin käytetyistä malleista yritysten konkurssiriskin arvioimisessa.

Altmanin Z-score perustuu useisiin taloudellisiin tunnuslukuihin, jotka kuvaavat yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja liiketoiminnan tehokkuutta. Mallissa käytetään viittä avainmittaria:

Käyttöpääoma / varat yhteensä (Working Capital / Total Assets): Tämä mittari arvioi, kuinka paljon yrityksen lyhytaikainen varallisuus kattaa sen kokonaisvaroista. Suurempi luku viittaa parempaan lyhytaikaiseen maksuvalmiuteen.

Kertyneet voittovarot / varat yhteensä (Retained Earnings / Total Assets): Tämä tunnusluku mittaa yrityksen kykyä kerätä voittoja ja investoida takaisin liiketoimintaan. Korkea luku kertoo yrityksen pitkän aikavälin kannattavuudesta.

Voitto ennen korkoja ja veroja / Kokonaisvarallisuus (EBIT) / Total Assets: Tämä mittari osoittaa, kuinka tehokkaasti yritys käyttää varojaan tuottaakseen voittoa. Se on tärkeä indikaattori yrityksen operatiivisesta tehokkuudesta.

Oman pääoman markkina-arvo / velat yhteensä (Market Value of Equity / Total Liabilities): Tämä mittari vertaa yrityksen osakkeiden markkina-arvoa sen velkoihin. Korkea suhde viittaa siihen, että yritys on vähemmän velkaantunut ja sillä on enemmän pääomaa käytettävissään.

Myynti / omaisuus yhteensä (Sales / Total Assets): Tämä mittari arvioi yrityksen kykyä käyttää varojaan liiketoiminnassaan. Se kertoo, kuinka hyvin yritys pystyy generoimaan myyntiä varoistaan.

Z-score lasketaan yhdistämällä nämä viisi mittaria tiettyjen painokertoimien avulla. Lasketun Z-score-arvon perusteella yritykset voidaan luokitella eri riskiluokkiin. Yleisesti ottaen Z-score-arvo alle 1,8 viittaa korkeaan konkurssiriskiin, 1,8-2,99 viittaa kohtalaiseen riskiin, ja yli 3,0 viittaa alhaiseen konkurssiriskiin.

Pienyrityksille Altmanin malli tarjoaa arvokasta tietoa taloudellisesta tilasta ja auttaa ennustamaan mahdollisia taloudellisia ongelmia ennen niiden ilmenemistä. Mallin käyttö voi auttaa yrityksiä tunnistamaan heikkoja kohtia taloudellisessa hallinnassaan, kuten liian suuren velkaantuneisuuden tai riittämättömän pääoman, ja mahdollistamaan toimenpiteiden suunnittelun ongelmien ratkaisemiseksi.

Kuitenkin on tärkeää huomata, että vaikka Altmanin malli on hyödyllinen työkalu, se ei ole täydellinen. Se perustuu historiallisiin tietoihin, eikä se ota huomioon kaikkia markkinamuutoksia tai yrityksen erityispiirteitä. Siksi on suositeltavaa käyttää Z-scorea yhdessä muiden taloudellisten analyysimenetelmien kanssa, jotta saadaan kattavampi kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

3.2 Beaverin malli

Beaverin (1966) malli on yksi varhaisimmista ja merkittävimmistä yritysten konkurssin ennustamiseen kehitetyistä menetelmistä. Mallin perusajatuksena on käyttää yksittäisiä taloudellisia tunnuslukuja erottamaan konkurssiin ajautuvat yritykset toimintaansa jatkavista yrityksistä. Beaverin tutkimus loi pohjan myöhemmille konkurssin ennustamista käsitteleville tutkimuksille ja malleille.

Tutkimuksessaan Beaver vertasi konkurssiyritysten tunnuslukuja toimiviin yrityksiin ja löysi sitä kautta ne tunnusluvut, jotka pystyvät parhaiten ennustamaan konkurssia, tutkimuksissaan hän huomasi, että tietyt tunnusluvut, kuten rahoitustuloksen ja vieraan pääoman suhde, olivat erityisen tehokkaita ennustamaan konkurssia. Tämä tunnusluku mittaa yrityksen kykyä maksaa takaisin vierasta pääomaa, ja sen todettiin luokittelevan yritykset oikein 87-prosenttisesti vuosi ennen konkurssia, mikä tarkoittaa vain 13 prosentin virhettä

Beaverin mallin merkittävä heikkous on kuitenkin sen yksimuuttujainen lähestymistapa. Koska malli tarkastelee vain yhtä tunnuslukua kerrallaan, se saattaa antaa ristiriitaisia tuloksia tilanteissa, joissa yrityksen eri taloudelliset mittarit osoittavat eri suuntiin. Esimerkiksi yritys voi näyttää huonoa kannattavuutta, mutta samalla sillä voi olla hyvä maksuvalmius, mikä vaikeuttaa kokonais kuvan muodostamista yrityksen taloudellisesta tilasta

Yhteenvetona voidaan todeta, että Beaverin malli on historiallisesti merkittävä askel konkurssin enustamisen tutkimuksessa ja tarjoaa yksinkertaisen tavan arvioida yrityksen taloudellista tilaa yksittäisten tunnuslukujen perusteella. Kuitenkin mallin rajoitukset, erityisesti sen yksimuuttujainen lähestymistapa, ovat johtaneet monimuuttujaisien mallien kehittämiseen, jotka pystyvät tarjoamaan tarkempia ennusteita yritysten konkurssiriskistä.

3.3 Beaverin mallin mittarit

Yksi keskeisimmistä tunnusluvuista beaverin mallia käyttäessä on rahavirran ja vieraan pääoman suhde. Tämä mittari arvioi yrityksen kykyä tuottaa riittävästi rahavirtaa kattamaan sen velat. Korkea suhde viittaa siihen, että yritys pystyy hyvin maksamaan takaisin velkojaan, mikä vähentää konkurssiriskiä. Alhainen suhde puolestaan voi olla merkki siitä, että yrityksen kassavirta ei riitä kattamaan velvoitteita, mikä lisää maksukyvyttömyyden mahdollisuutta. Rahavirran merkitys taloudellisessa kestävyudessa on kriittinen, sillä se vaikuttaa suoraan yrityksen likviditeettiin ja kykyyn selviytyä taloudellisista haasteista.

Toinen tärkeä tunnusluku on nettotulos suhteessa yrityksen varoihin, tunnetaan myös nimellä Return on Assets (ROA). Tämä mittari arvioi yrityksen kannattavuutta suhteessa sen käytettävissä oleviin varoihin. Korkea ROA-arvo osoittaa, että yritys on tehokas varojen käytössä ja pystyy tuottamaan voittoa omistajilleen. Alhainen tai negatiivinen ROA voi viitata siihen, että yrityksellä on ongelmia kannattavuudessaan, mikä puolestaan voi lisätä riskiä maksukyvyttömyydelle. Tämä tunnusluku on erityisen tärkeä, koska se antaa kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä.

Käyttöpääoman suhde varoihin on myös merkittävä mittari, jota käytetään Beaverin mallissa. Käyttöpääoma lasketaan vähentämällä lyhytaikaiset velat lyhytaikaisista varoista. Tämä suhde osoittaa yrityksen kykyä kattaa lyhytaikaiset velvoitteensa omilla varoillaan. Korkea suhde tarkoittaa, että yrityksellä on riittävästi likvidejä varoja kattamaan sen lyhytaikaiset velat, mikä vähentää konkurssiriskiä. Matala suhde puolestaan voi viitata riippuvuuteen ulkopuolisista lähteistä, mikä lisää taloudellisia riskejä.

Oman pääoman suhde velkoihin on myös tärkeä mittari yrityksen rahoitusrakenteen arvioimiseksi. Tämä suhde kertoo, kuinka paljon yrityksen rahoituksesta koostuu omasta pääomasta verrattuna vieraan pääoman osuuteen. Korkea oman pääoman suhde tarkoittaa, että yritys on vähemmän velkaantunut ja sillä on enemmän taloudellista vakautta, mikä vähentää konkurssiriskiä. Alhainen oman pääoman suhde taas viittaa suureen velkaantumiseen, mikä voi lisätä maksukyvyttömyyden riskiä. Tämä tunnusluku heijastaa yrityksen taloudellista terveyttä ja kykyä selviytyä markkinariskeistä.

Viimeinen merkittävä tunnusluku Beaverin mallissa on likvidien varojen ja lyhytaikaisten velkojen suhde, eli Current Ratio. Tämä mittari kuvaa yrityksen maksuvalmiutta ja sen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloista. Korkea arvo osoittaa, että yrityksellä on tarpeeksi likvidejä varoja kattaakseen velvoitteensa, mikä vähentää konkurssiriskiä. Matala Current Ratio voi kuitenkin tarkoittaa kassavirtaongelmia, mikä voi johtaa maksukyvyttömyyteen. Tämä tunnusluku on erityisen tärkeä lyhytaikaisen taloudellisen kestävyuden arvioinnissa.

3.4 Konkurssin ennustaminen käytännössä

Konkurssitutkimus voidaan jakaa käytettävissä olevan tiedon perusteella kahteen pääalueeseen: tilinpäätösanalyysiin ja yritysanalyysiin. Ensimmäinen keskittyy yrityksen julkaisemiin tilinpäätöstietoihin, joiden pohjalta pyritään arvioimaan konkurssiriskiä. Tilinpäätösanalyysiä määritellään keinoksi arvioida yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä ja ennustaa niitä lyhyen aikavälin tilinpäätöstietojen perusteella. Yritysanalyysissä sen sijaan hyödynnetään myös yrityksen sisäistä tietoa.

Tilinpäätösinformaatio tarjoaa tärkeää tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta, mutta se ei yksinään aina riitä antamaan kokonaisvaltaista kuvaa yrityksen taloudellisesta asemasta. Tämä korostuu erityisesti silloin, kun vertaillaan yrityksiä, jotka toimivat eri toimialoilla, ovat eri kokoisia tai sijaitsevat eri maantieteellisillä alueilla. Esimerkiksi kahden eri alalla toimivan yrityksen tilinpäätöslukujen suora vertailu voi johtaa harhaan, koska eri toimialoilla on erilaiset kustannusrakenteet, kannattavuusprofiilit ja investointitarpeet. Samoin pienyrityksen taloudellista tilannetta ei voida arvioida samoilla mittareilla kuin suuryrityksen, sillä niiden toimintaympäristöt ja resurssit eroavat merkittävästi toisistaan.

Tästä syystä on kehitetty erilaisia taloudellisia tunnuslukuja, joiden avulla yrityksen taloudellinen tilanne voidaan esittää tiivistetysti ja vertailukelpoisessa muodossa. Tunnusluvut tarjoavat standardoidun tavan analysoida yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta, mikä helpottaa erilaisten yritysten keskinäistä vertailua. Tunnusluvut auttavat myös havaitsemaan taloudellisia kehityssuuntia ja mahdollisia riskitekijöitä, joita pelkkä tilinpäätös ei välttämättä tuo esiin. Näiden mittareiden avulla yritysten taloudellista suorituskykyä voidaan arvioida objektiivisemmin ja läpinäkyvämmiin.

Tunnuslukuja hyödynnetään monissa eri yhteyksissä, kuten yrityksen luottokelpoisuuden arvioinnissa ja taloudellisen menestyksen mittaamisessa. Esimerkiksi rahoittajat ja sijoittajat käyttävät näitä lukuja päätöksenteon tukena arvioidessaan yrityksen kykyä selviytyä veloistaan ja tuottaa voittoa pitkällä aikavälillä. Lisäksi yritysjohto on tärkeää seurata taloudellisia tunnuslukuja strategisten päätösten tekemisessä ja liiketoiminnan kehittämässä. Näin ollen taloudellisten tunnuslukujen käyttö on keskeinen osa yritysanalyysiä ja riskienhallintaa, ja niiden merkitys korostuu erityisesti silloin, kun tehdään yritysvertailuja tai arvioidaan yrityksen taloudellista vakautta ja kasvupotentiaalia.

Altmanin malli perustuu yrityksen tilinpäätöstiedoista laskettaviin tunnuslukuihin, minkä vuoksi se sijoittuu tilinpäätösanalyysin alaan. Mallissa vertaillaan eri yritysten taloudellista tilaa samana ajankohtana sekä tarkastellaan yksittäisten yritysten tai yritysryhmien taloudellisen tilanteen kehitystä eri ajanjaksoina (Kallunki, Kytönen & Martikainen 1998: 11). Laitisen (Laitinen 2002: s. 41) mukaan tilinpäätösanalyysin keskeinen haaste on kyky tunnistaa sekä tulevat menestyjät että kriisirytykset.

Altmanin Z-malli kuuluu tilinpäätösanalyysin sisällä tunnuslukuanalyysien joukkoon, sillä siinä yrityksen konkurssiriskiä arvioidaan neljän tai viiden tunnusluvun perusteella mallin versiosta riippuen. Tunnuslukuanalyysi luokitellaan ns. myöhäisten varoittajien joukkoon, sillä se mittaa lähinnä konkurssiin johtavien syiden seurauksia eikä itse syitä, jotka juontavat juurensa yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan. Ulkopuolinen taho, joka arvioi yrityksen konkurssiriskiä, joutuu yleensä tukeutumaan vain virallisesti julkaistuihin tietoihin, mikä tarkoittaa, että taloudellisesta tilasta saadaan päivitettyä tietoa vain tilinpäätöksen julkaisuhetkellä kerran vuodessa. Tämä viive voi johtaa siihen, että yrityksen taloudellisten vaikeuksien oireet havaitaan liian myöhään, jolloin korjaaviin toimenpiteisiin ei enää ole mahdollisuuksia.

3.4.1 Altmanin mallin käyttö

Ohessa on esimerkki Altmanin Z-luvuista taloudellisten mittareiden mukaan. Alle 1,8 tuloksen saaneet yritykset ovat riskialtiita, 1,8 – 2,99 luvun saaneet yritykset sijoittuvat harmaalle alueelle ja yli 3,0 tuloksella yritys on turvallinen.

Esimerkki Altmanin Z-Score mallista						
Yritys	Liikevaihto (€)	Nettotulos (€)	Taseen loppusumma (€)	Oma pääoma (€)	Z-Score	Luokitus
Yritys A	10 000 000	1 500 000	8 000 000	3 000 000	4,2	Turvallinen
Yritys B	5 000 000	500 000	4 500 000	1 200 000	2,8	Harmaa vyöhyke
Yritys C	3 000 000	-200 000	2 500 000	500 000	1,5	Riskialtis
Yritys D	8 000 000	900 000	6 500 000	2 500 000	3,5	Turvallinen
Yritys E	2 000 000	-400 000	2 000 000	300 000	1,2	Riskialtis

Z-Score lasketaan kaavalla

$$Z - Score = 1.2X1 + 1.4X2 + 3.3X3 + 0.6X4 + 1.0X5$$

Jossa

X1 = nettokäyttöpääoma / koko pääoma

X2 = Kertyneet voittovarot / koko pääoma

X3 = Tulos ennen korkoja ja veroja / koko pääoma

X4 = oman pääoman markkina-arvo / Vieraan pääoman kirjanpitoarvo

X5 = Myynti / koko pääoma

Malli pystyy ennustamaan konkurssiin ajautuvista yrityksistä oikein 40 % jo viisi vuotta ennen konkurssia. Ennustustarkkuus paranee hieman, kun tarkastellaan yrityksiä vuotta ennen konkurssia, jolloin oikean luokittelun osuus nousee 44 %:iin. Tästä huolimatta mallin ennustuskyky on heikko, ja suurin osa yrityksistä joko luokitellaan virheellisesti tai sijoittuu epäselvälle harmaalle alueelle. (Laitinen, Yrityksen taloudellinen analyysi 1991, s. 89–91).

Altman pyrki parantamaan ennustemallin selkeyttä määrittelemällä tutkimuksessaan yhden kriittisen pisteen aiemmin käytettyjen kriittisten arvojen lisäksi. Tämä rajasi pois epäselvän harmaan

alueen ja teki luokittelusta yksiselitteisemmän. Kriittiseksi pisteeksi muodostui arvo 2.675, jonka perusteella yritykset jaotellaan kahteen ryhmään: yritykset, joiden Z-luku on alle tämän arvon, luokitellaan konkurssiyrityksiksi, kun taas ne, joiden Z-luku ylittää raja-arvon, katsotaan toimiviksi yrityksiksi.

3.4.2 Beaverin mallin käyttö.

Beaver analysoi tutkimuksissaan eri tunnuslukujen kykyä erottaa konkurssiin ajautuvat yritykset taloudellisesti vakavaraisista yrityksistä useita vuosia ennen konkurssin toteutumista. Tutkimuksessaan hän tarkasteli erityisesti sitä, miten nämä tunnusluvut kehittyivät useamman vuoden aikana ennen konkurssia, ja millaisia varhaisia varoitussignaaleja niissä voitiin havaita.

Yksi keskeisimmistä ja Beaverin tutkimuksen mukaan ennustavimmista mittareista oli kassavirran ja velkojen välinen suhde (Cash Flow / Total Debt). Tämä suhdeluku kertoo yrityksen kyvystä hoitaa velvoitteitaan sen perusteella, kuinka paljon liiketoiminta tuottaa rahaa suhteessa olemassa oleviin velkoihin. Mitä korkeampi suhdeluku on, sitä vahvempana yrityksen maksukykyä voidaan pitää. Toisaalta matala tai negatiivinen suhdeluku voi viitata likviditeettiongelmiin ja kasvavaan konkurssiriskiin. (Beaver, 1966).

Tarkastellaan tätä tunnuslukua esimerkinomaisesti seuraavan taulukon avulla, jossa on neljä kuvitteellista yritystä:

Esimerkki Beaverin konkurssiennustamisen mallista				
Yritys	Kassavirta (€)	Velat (€)	Kassavirta / Velat	Tulkinta
Yritys A	500 000	1 000 000	0,5	Hyvä - Normaali maksukyky
Yritys B	150 000	800 000	0,19	Heikentynyt tilanne
Yritys C	50 000	700 000	0,07	Korkea konkurssiriski
Yritys D	-20 000	600 000	-0,03	Todennäköinen maksukyvyttömyys

Käydään läpi lyhyesti tämän taulukon mittarit ja mitä ne tarkoittavat:

Yritys A:n kassavirran ja velkojen välinen suhde on 0,50, mikä viittaa siihen, että yritys pystyy tuottamaan puolet veloistaan kattavan kassavirran vuoden aikana. Tämä luo vakautta ja antaa yritykselle liikkumavaraa mahdollisten taloudellisten häiriöiden varalta.

Yritys B:n suhdeluku 0,19 osoittaa heikentyneen maksukyvyn – vaikka kassavirtaa syntyy, se ei ole enää riittävä kattamaan suurta velkamäärää ilman ongelmia.

Yritykset C ja D puolestaan osoittavat jo merkkejä kriittisestä tilanteesta. Yritys C:llä suhdeluku on vain 0,07, mikä tarkoittaa, että kassavirta ei riitä kattamaan edes 10 prosenttia veloista. Yritys D:n tilanne on vielä vakavampi, sillä negatiivinen kassavirta tarkoittaa, että yritys käyttää enemmän rahaa kuin se tuottaa, mikä tekee velanhoidosta käytännössä mahdotonta ilman ulkopuolista rahoitusta tai omaisuuden realisointia.

Beaverin mallin etuna on sen yksinkertaisuus ja käytännönläheisyys. Yrittäjä tai talousasiantuntija voi suhteellisen helposti arvioida yrityksen tilannetta ilman laajoja laskentamalleja, pelkästään tarkastelemalla tiettyjä keskeisiä taloudellisia suhteita. Mallin suurin arvo on sen varhaisen varoituskyvyn tarjoamisessa: jos suhdeluvut osoittavat heikentymistä usean vuoden ajan, voidaan ennakoita, että yrityksen taloudellinen tila on huononemassa. Tällöin yrityksellä on vielä mahdollisuus tehdä korjaavia toimenpiteitä ennen kuin konkurssi on väistämätön.

4 Konkurssin taloudelliset haitat yrittäjälle

Konkurssi on yksi yrittäjän suurimmista taloudellisista takaiskuista, ja sen vaikutukset voivat ulottua kauas tulevaisuuteen. Yrityksen kaatuminen ei tarkoita ainoastaan liiketoiminnan päättymistä, vaan sillä voi olla myös laajoja seurauksia sekä yrittäjän henkilökohtaiseen talouteen että hänen tulevaisuuden mahdollisuuksiinsa.

Konkurssi voi heikentää yrittäjän taloudellista asemaa merkittävästi, ja sen vaikutukset saattavat näkyä pitkään vielä yritystoiminnan lopettamisen jälkeenkin. Kun yritys ajautuu konkurssiin, yrittäjä saattaa joutua vastuuseen veloista, mikäli hän on henkilökohtaisesti taannut yrityksen lainoja tai sitoutunut muihin taloudellisiin vastuisiin. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yrittäjä menettää paitsi yrityksensä myös henkilökohtaisen omaisuutensa.

Usein konkurssi vaikuttaa myös luottotietoihin, mikä vaikeuttaa uuden liiketoiminnan aloittamista tai henkilökohtaisten lainojen, kuten asuntolainan saamista tulevaisuudessa. Lisäksi konkurssin vaikutukset eivät rajoitu pelkästään taloudelliseen puoleen vaan ne voivat heijastua myös yrittäjän uraan ja ammatilliseen maineeseen. Epäonnistunut yritystoiminta voi hankaloittaa uusien sijoittajien tai rahoittajien löytämistä tulevaisuudessa. Joissain tapauksissa yrittäjä voi kuitenkin hyödyntää konkurssista saatuja oppeja ja kokemuksia uuden liiketoiminnan rakentamisessa, mutta se vaatii usein aikaa, resursseja ja huolellista suunnittelua. Tässä tarkastellaan konkurssin taloudellisia haittoja erityisesti yrittäjän näkökulmasta ja pohditaan, millaisia vaikutuksia sillä voi olla lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

4.1 Yrittäjälle siirtyvät velat

Kun yrittäjä kohtaa konkurssin, hänen vastuunsa veloista määräytyy yritysmuodon mukaan. Eri yritysmuodoissa yrittäjän henkilökohtainen vastuu veloista vaihtelee merkittävästi.

Yrittäjän henkilökohtainen vastuu voi tulla kyseeseen useissa tilanteissa. Erityisesti tämä koskee yksityisiä elinkeinonharjoittajia sekä henkilöyhtiöiden yhtiömiehiä, jotka vastaavat yhtiön veloista omalla varallisuudellaan. Myös osakeyhtiöissä yrittäjä voi joutua vastuuseen, mikäli hän on antanut

henkilökohtaisen takauksen, toiminut hallituksen jäsenenä laiminlyöden velvoitteitaan, tai jos kyseessä on rikollinen tai muuten lainvastainen toiminta.

Lisäksi yrittäjän vastuu voi ulottua myös verovelkoihin ja työnantajavelvoitteisiin, mikäli viranomaiset katsovat, että yrittäjä on toiminut huolimattomasti tai vilpillisesti. Verohallinto voi esimerkiksi kohdistaa vastuuta osakeyhtiön johdolle tilanteissa, joissa veroja on jätetty maksamatta tahallisesti tai törkeän huolimattomuuden seurauksena.

On myös huomattava, että kaikki velat eivät raukea konkurssissa. Esimerkiksi vahingonkorvausvelat, rikosoikeudelliset seuraamukset tai henkilökohtaiset takausvastuut voivat jäädä voimaan konkurssin jälkeen. Tämä tarkoittaa, että yrittäjä voi jäädä henkilökohtaiseen velkavastuuseen, vaikka itse yritys lopettaisi toimintansa konkurssin myötä. Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin, kuinka vastuu eroaa osakeyhtiön ja henkilöyhtiön konkurssitilanteessa

4.1.1 Osake- ja henkilöyhtiön erot konkurssitilanteessa

Osakeyhtiö (Oy) on Suomessa yksi yleisimmistä yritysmuodoista, ja sen suurimpia etuja on osakkeenomistajien rajoitettu vastuu (Osakeyhtiölaki 624/2006, 1:1, 1:5). Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, joten se vastaa itse omista veloistaan ja sitoumuksistaan omalla omaisuudellaan. Osakkeenomistajat eivät vastaa yhtiön veloista omalla henkilökohtaisella omaisuudellaan, elleivät he ole antaneet erillisiä henkilökohtaisia takauksia tai vakuuksia yhtiön veloista.

Konkurssitilanteessa osakeyhtiön omaisuus myydään ja varat jaetaan velkojille konkurssilainsäädännön mukaisesti. Jos yhtiön omaisuus ei riitä kattamaan kaikkia velkoja, velkojat voivat joutua kirjaamaan loput saatavansa luottotappioksi. Mikäli yrittäjä on allekirjoittanut henkilökohtaisen takauksen esimerkiksi yrityslainalle, hän on vastuussa kyseisestä velasta konkurssin jälkeenkin. Tämä tarkoittaa, että velkojat voivat kohdistaa perintätoimet suoraan yrittäjään. Henkilökohtaisen vastuun syntyminen voi tapahtua myös tilanteissa, joissa yrittäjä on toiminut huolimattomasti tai laiminlyönyt velvollisuuksiaan, esimerkiksi jos osakeyhtiön varoja on käytetty epäasiallisesti tai yritys on jatkanut toimintaansa, vaikka se on ollut maksukyvytön. Tällaisissa tilanteissa vastuuhenkilöiden henkilökohtainen vastuu voidaan aktualisoida velkojensa kattamiseksi. (Osakeyhtiölaki (120/2004))

Toiminimiyritys

Toiminimiyrittäjä ei ole erillinen oikeushenkilö, vaan yrittäjä ja yritys muodostavat juridisesti saman tahon. Tämä tarkoittaa, että yrittäjä vastaa yrityksensä veloista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan, kuten asunnoilla, sijoituksilla ja muilla varoillaan. Jos toiminimiyrittäjä ajautuu konkurssiin, hän joutuu itse vastaamaan velkojen maksamisesta myös konkurssin jälkeen, elleivät velat ole vanhentuneet tai järjestelty uudelleen.

Konkurssin jälkeen yrittäjä voi joutua ulosoton kohteeksi, jolloin hänen palkastaan tai muista tuloistaan voidaan ulosmitata velkojen suorituksia. Yrittäjällä voi kuitenkin olla mahdollisuus hakeutua yksityishenkilön velkajärjestelyyn. Tämän järjestelyn avulla velallinen voi saada realistisen maksuohjelman, joka kestää yleensä useita vuosia ja mahdollistaa uuden taloudellisen alun. Velkajärjestelyn saaminen edellyttää, ettei velallinen ole toiminut velkojensa suhteen epärehellisesti tai tahallisesti lisännyt velkaantumistaan ilman perusteltua syytä.

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö

Henkilöyhtiöissä, kuten avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä, yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista henkilökohtaisesti. Avoimen yhtiön osakkaat ovat kaikki vastuussa yhtiön veloista samalla tavalla, kun taas kommandiittiyhtiössä ainoastaan vastuunalaiset yhtiömiehet ovat vastuussa yhtiön veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan.

Kommandiittiyhtiössä äänetömien yhtiömiesten vastuu rajoittuu heidän sijoittamaansa pääomaan, ellei muuta ole sovittu. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö ajautuu konkurssiin, yhtiömiehet joutuvat vastaamaan jäljelle jäävistä veloista henkilökohtaisesti. Tämä voi johtaa siihen, että yhtiömiehet joutuvat realisoimaan omaisuuttaan tai joutuvat velkajärjestelyyn, jos velkojen maksaminen ei ole mahdollista.

Henkilökohtainen vastuu tekee avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä riskialttiimpia yritysmuotoja verrattuna osakeyhtiöön, jossa osakkeenomistajien vastuu on rajoitettu. Yrittäjien on syytä harkita huolellisesti sopivaa yritysmuotoa ja varautua mahdollisiin taloudellisiin riskeihin, erityisesti tilanteissa, joissa liiketoiminta voi kohdata taloudellisia vaikeuksia.

4.2 Apurahat sekä velan lyhennyskeinot konkurssin kokeneelle yrittäjälle

Vaikka konkurssin kokeneelle yrittäjälle ei ole suoraan kohdennettuja "konkurssiapurahoja", on olemassa tukimuotoja, joita voi hakea esimerkiksi uudelleen kouluttautumiseen, uuden liiketoiminnan käynnistämiseen tai väliaikaiseen toimeentuloon. Tässä kappaleessa käyn läpi erilaisia keinoja jotka turvaavat konkurssin kokeneen yrittäjän taloudellista tilannetta.

4.2.1 Starttiraha

Jos yrittäjä haluaa konkurssin jälkeen perustaa uuden yrityksen, hän voi hakea TE-toimistosta starttirahaa. Tämä on harkinnanvarainen tuki, jota myönnetään aloittaville yrittäjille toimeentulon turvaamiseksi alkuvaiheessa. Konkurssin jälkeen uutta yritystä voi perustaa, mutta hakijan on osoitettava uuden liiketoiminnan kannattavuus ja oma elinkelpoisuutensa yrittäjänä.

4.2.2 Uudelleen koulutustuki

Konkurssin jälkeen yrittäjä voi harkita alanvaihtoa tai uuden osaamisen hankkimista. Työllisyysrahaston aikuiskoulutustuki on yksi vaihtoehto, jos yrittäjä on työskennellyt aiemmin palkansaajana ja täyttää ehdot. Vaikka yrittäjille tämä on rajatumpi, koulutustukea voi hakea joissain tilanteissa, jos yrittäjällä on ollut myös palkkatuloja.

4.2.3 Toimeentulotuki

Konkurssin jälkeen moni yrittäjä kohtaa tilanteen, jossa tulot ovat lakanneet, varallisuus on menetetty ja velkojen hoito on edelleen ajankohtaista. Mikäli yrittäjän tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin elinkustannuksiin, kuten asumiseen, ruokaan ja lääkkeisiin, hänellä on oikeus hakea toimeentulotukea Kelalta. Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tukimuoto, jonka tarkoituksena on turvata perustoimeentulo silloin, kun kaikki muut tulot ja etuudet eivät riitä kattamaan arjen välttämättömiä menoja (Kela, 2024).

Toimeentulotuki jakautuu kolmeen osaan: perustoimeentulotukeen, täydentävään toimeentulotukeen ja ehkäisevään toimeentulotukeen. Yrittäjän kannalta merkittävin on perustoimeentulotuki,

jota haetaan Kelalta. Tuki myönnetään kuukaudeksi kerrallaan ja sen määrä perustuu siihen, paljonko hakijan tulot ja varat ovat verrattuna määriteltyihin perusmenoihin. Näitä menoja ovat esimerkiksi asumiskustannukset, sähkölasku, ruoka, lääkkeet ja terveydenhuolto.

Toimeentulotukea voivat hakea myös konkurssin kokeneet yrittäjät, vaikka heidän taloudellinen tilanteensa olisikin poikkeuksellisen monimutkainen. Kela tarkastelee hakemusta kokonaistilanteen pohjalta, ja tuki voidaan myöntää, vaikka esimerkiksi ulosottovelkoja olisi paljon tai jos yrittäjä on jäänyt työttömäksi konkurssin seurauksena. Kuitenkin on tärkeää, että hakija on myös selvittänyt oikeutensa muihin etuuksiin, kuten työttömyysturvaan tai asumistukeen, sillä toimeentulotuki täydentää näitä, ei korvaa niitä.

Käytännössä toimeentulotukea voidaan tarvita erityisesti siirtymävaiheessa, kun konkurssin jälkeen työttömyysturva ei ole vielä alkanut tai yrittäjä ei ole oikeutettu ansiosidonnaiseen päivärahaan. Myös tilanteet, joissa uuden työn hakeminen tai uudelleen kouluttautuminen on vielä kesken, voivat johtaa siihen, ettei toimeentuloa ole riittävästi turvattu. Tällöin toimeentulotuki voi toimia tärkeänä väliaikaisena tukimuotona.

Vaikka toimeentulotuen saaminen ei edellytä täydellistä varattomuutta, tuki on tarveharkintainen, eli kaikki tulot, säästöt ja omaisuus huomioidaan. Esimerkiksi pankkitilillä olevat varat tai omaisuuden realisointimahdollisuudet voivat vaikuttaa oikeuteen saada tukea. Myös velanhoitomenoja ei pääsääntöisesti huomioida laskelmissa, mikä voi aiheuttaa haasteita henkilöille, joilla on suuria ulosottovelkoja tai lainamaksuja.

Toimeentulotuki voi toimia tilapäisenä pelastuksena, mutta pitkäaikaisesti se ei ole tarkoitettu jatkuvaksi toimeentulon lähteeksi. Siksi on tärkeää, että tuen rinnalla pyritään aktiivisesti parantamaan omaa tilannetta esimerkiksi hakemalla työtä, osallistumalla koulutuksiin tai neuvottelemalla velkojen uudelleenjärjestelystä.

4.3 Velkojen lyhennyskeinot sekä järjestelyt

Konkurssin jälkeinen velkatilanne voi olla yksityishenkilölle äärimmäisen kuormittava, erityisesti jos yrittäjä on ollut henkilökohtaisesti vastuussa yrityksen veloista. Vaikka konkurssi tarkoittaa yrityksen varojen realisointia velkojen kattamiseksi, kaikki velat eivät välttämättä poistu konkurssimenettelyssä, vaan osa saattaa jäädä yrittäjän henkilökohtaiseksi vastuuksi. Suomessa on kuitenkin olemassa useita velkajärjestelykeinoja, jotka voivat auttaa selviytymään vaikeasta taloudellisesta tilanteesta ja mahdollistaa uuden alun.

Kaikille ylivelkaantuneille tarjotaan Suomessa myös maksutonta talous- ja velkaneuvontaa, jota antaa valtion oikeusaputoimistot. Ne auttavat muun muassa velkatilanteen kartoituksessa, velkajärjestelyhakemusten laatimisessa ja neuvotteluissa velkojien kanssa. Neuvonta on erityisen tärkeää konkurssin jälkeen, kun tilanne voi olla monimutkainen ja stressaava.

4.3.1 Yksityishenkilön velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestely on Suomen laissa säädetty keino hallita maksukyvyttömyydestä johtuvia velkoja silloin, kun velallinen ei kykene maksamaan velkojaan kohtuullisessa ajassa. Velkajärjestelyn tarkoituksena on antaa ylivelkaantuneelle henkilölle mahdollisuus taloudelliseen uuteen alkuun ja samalla turvata velkojien saaminen siltä osin kuin se on realistisesti mahdollista (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993).

Velkajärjestelyä voi hakea luonnollinen henkilö, joka on maksukyvytön joko pitkäaikaisesti tai pysyvästi. Maksukyvyttömyyden taustalla voi usein olla yksityishenkilön epäonnistunut yritystoiminta. Hakemus tehdään kirjallisesti velallisen kotipaikan käräjäoikeuteen, mutta käytännössä se laaditaan usein oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvonnan avustuksella. Neuvonta on maksutonta ja tarkoitettu kaikille sitä tarvitseville (Oikeus.fi, 2024).

Velkajärjestelyssä käräjäoikeus päättää ensin järjestelyn aloittamisesta ja myöhemmin vahvistaa maksuohjelman. Maksuohjelmassa velallinen maksaa tuloistaan velkojaan maksukykynsä mukaan tyypillisesti 3–5 vuoden ajan. Maksuohjelman keston ja maksujen suuruuden määrittää velallisen maksukyky vähennettynä elinkustannusnormilla, jota päivitetään vuosittain. Jos velallinen on täysin maksukyvytön, voidaan velat jopa kokonaan poistaa ilman maksusuorituksia, mikäli ehdot täyttyvät (Oikeusministeriö, 2023).

Velkajärjestely voidaan myös peruuttaa, mikäli velallinen ei noudata maksuohjelmaa tai jättää olennaista tietoa ilmoittamatta. Velkajärjestelyn onnistuminen vaatii siis sitoutumista, mutta oikein toteutettuna se tarjoaa mahdollisuuden päästä eroon ylivoimaisesta velkataakasta ja rakentaa taloudellista vakautta pitkällä aikavälillä. (Oikeus.fi, 2024)

4.3.2 Ulosotto

Jos velat ovat edenneet ulosottoon, voi ulosottomiehen kanssa neuvotella maksusuunnitelmasta. Ulosotto voi olla aktiivinen jolloin palkasta tai tuista tehdään suoraan pidätyksiä tai passiivinen tilanteessa jossa maksukyky on täysin puutteellinen, eikä perintää voida tehdä. Passiivinen ulosotto ei poista velkoja, mutta se voi antaa väliaikaista hengähdysaikaa.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

5.1 Yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Pienyrityksen konkurssseja ja erilaisia niihin liittyviä haasteita sekä seuraamuksia. Tutkin myös erilaisia konkurssin ennustamisen keinoja ja niiden käyttöä käytännössä konkurssien välttämiseksi.

Konkurssista aiheutuu aina isoja seuraamuksia niin yritykselle kuin myös sen useille sidosryhmille, konkurssin ennustaminen ja mahdollinen välttäminen tai aikaistaminen voi auttaa pienentämään siitä johtuvia seurauksia.

Tutkimuksessa tarkasteltiin kahta perinteistä konkurssin ennustamiseen kehitettyä mallia: William H. Beaverin (1966) ja Edward I. Altmanin (1968) malleja. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka hyvin nämä jo yli puoli vuosisataa vanhat mallit ennustavat konkurssia nykypäivän suomalaisissa yrityksissä. Beaverin malli perustuu yksittäisten taloudellisten tunnuslukujen analysointiin, kun taas Altmanin malli hyödyntää useista tunnusluvuista koostuvaa yhdistelmäindeksiä. Lisäksi tutkimuksessa vertailtiin mallien tehokkuutta sen selvittämiseksi, kumpi antaa tarkempia tuloksia ja kuinka varhaisessa vaiheessa ne kykenevät ennakoimaan konkurssiriskin.

Tutkin myös tarkasti yrittäjälle siirtyviä velkoja eri yritysmuodoissa ja Suomessa tarjolla olevia apukeinoja konkurssista selviämiseen. Yritysmuodolla on keskeinen vaikutus siihen, miten yrittäjän vastuu määräytyy konkurssitilanteessa.

Osakeyhtiö on Suomessa yleinen yritysmuoto, jossa osakkeenomistajien vastuu yhtiön veloista on lähtökohtaisesti rajoitettu. Koska osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, vastaa se veloistaan omalla omaisuudellaan. Osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa, elleivät he ole antaneet takauksia tai toimineet tavalla, joka rikkoo heidän velvollisuuksiaan, kuten käyttäneet varoja epäasiallisesti tai jatkaneet toimintaa maksukyvyttömyydestä huolimatta. Näissä tapauksissa henkilökohtainen vastuu voi kuitenkin tulla kyseeseen.

Toiminimiyrityksessä, joka on suomen yleisin yritysmuoto, yrittäjä ja yritys ovat juridisesti sama taho, joten yrittäjä vastaa veloista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Konkurssin jälkeen hän voi joutua ulosoton kohteeksi, ellei velkoja järjestellä uudelleen esimerkiksi yksityishenkilön

velkajärjestelyn kautta. Tämä järjestely tarjoaa mahdollisuuden maksukykyyn perustuvaan maksuohjelmaan ja uuteen taloudelliseen alkuun.

Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista henkilökohtaisesti. Avoimessa yhtiössä vastuu jakautuu kaikille yhtiömiehille, kun taas kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet kantavat henkilökohtaisen vastuun, ja äänettömien yhtiömiesten vastuu rajoittuu heidän sijoitukseensa. Konkurssin yhteydessä yhtiömiehet voivat joutua henkilökohtaiseen velkavastuuseen, mikä saattaa johtaa omaisuuden realisointiin tai velkajärjestelyyn.

Yhteenvedona voidaan todeta, että yrittäjän taloudelliset riskit vaihtelevat merkittävästi yritysmuodon mukaan. Osakeyhtiö tarjoaa laajempaa suojaa henkilökohtaista vastuuta vastaan, kun taas toiminimi ja henkilöyhtiöt sisältävät suuremman henkilökohtaisen riskin. Yritysmuotoa valittaessa on tärkeää arvioida huolellisesti liiketoiminnan luonne ja siihen liittyvät taloudelliset vastuut. Konkurssin kokeneelle yrittäjälle ei ole suoraan suunnattuja tukimuotoja, mutta hän voi hyödyntää useita Suomessa olemassa olevia etuuksia.

Konkurssin jälkeen uuden yritystoiminnan perustamista voidaan tukea starttirahalla, jota myönnetään TE-toimistosta harkinnanvaraisesti. Uudelleenkouluttautumiseen voi olla mahdollista saada aikuiskoulutustukea, jos yrittäjällä on aiempaa palkkatyöhistoriaa. Tilanteissa, joissa tulot eivät riitä elämiseen, voi hakea Kelalta toimeentulotukea, joka on viimesijainen tukimuoto. Se huomioi hakijan koko taloudellisen tilanteen, mutta ei tavallisesti kata velanhoitomenoja. Konkurssin jälkeen yrittäjän henkilökohtainen vastuu veloista voi jatkua, ja tilanteesta selviytymiseen on tarjolla talous- ja velkaneuvontaa. Yksi keskeinen keino on yksityishenkilön velkajärjestely, jossa ylivelkaantunut henkilö maksaa tuloistaan velkoja määrätyn ajan tai saa velkoja anteeksi maksukykyyn mukaan. Jos velat ovat ulosotossa, maksusuunnitelmista voidaan neuvotella ulosottomiehen kanssa. Ulosotto voi olla aktiivista tai passiivista, mutta se ei poista velkoja. Näiden tukimuotojen ja järjestelyjen avulla konkurssin kokeneella yrittäjällä on mahdollisuus rakentaa taloudellista vakautta ja uutta alkua.

5.2 Johtopäätökset

Mielestäni konkurssiennustamisen mallit ovat todella käytännöllisiä ja tärkeitä välineitä yritystoiminnan arvioinnissa, riskienhallinnassa sekä liiketoiminnan suunnittelussa. Erityisesti nykypäivän taloudellisessa toimintaympäristössä, jossa yritysten kohtaamat haasteet voivat muuttua nopeasti, on keskeistä, että yritykset kykenevät ennakoimaan taloudellisen tilanteensa kehittymistä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Tutkimuksessani käsitellyt mallit, kuten Altmanin Z-score ja Beaverin kassavirta-analyysiin perustuva malli, tarjoavat systemaattisia ja empiirisesti testattuja keinoja arvioida yrityksen maksukykyä ja konkurssiriskiä. Altmanin mallin vahvuutena on sen kvantitatiivinen selkeys ja yleistettävyyys erityisesti pörssiyhtiöihin, kun taas Beaverin analyysi tuo esiin kriittisiä tunnuslukuja, kuten kassavirran ja velanhoitokyvyn, joiden avulla voidaan muodostaa kattava kuva yrityksen taloudellisesta vaiheesta.

Beaverin ja Altmanin mallien luotettavuus konkurssin ennustamisessa on saanut vahvistusta lukuisissa empiirisissä tutkimuksissa, mutta niiden käyttöön liittyy myös joitakin rajoitteita. Altmanin Z-score -malli on osoittautunut erityisen tehokkaaksi teollisuusyritysten kohdalla, mutta sen ennustarkkuus voi heiketä, kun sitä sovelletaan palvelualoihin tai pieniin yrityksiin, joiden taloudelliset rakenteet poikkeavat mallin oletuksista. Vastaavasti Beaverin malli tarjoaa vahvan pohjan yksittäisten tunnuslukujen avulla tehtävälle analyysille, mutta senkin tarkkuus voi vaihdella riippuen taloudellisesta suhdanteesta ja toimialakohtaisista erityispiirteistä. Molempia malleja voidaan kuitenkin pitää arvokkaina työkaluina osana laajempaa taloudellista analyysia, etenkin kun niiden tuloksia tarkastellaan yhdessä muiden taloudellisten ja kvalitatiivisten indikaattorien kanssa. Yritysanalyysin yhteydessä on tärkeää huomioida, että mikään yksittäinen malli ei voi antaa täysin varmaa ennustetta, mutta ne tarjoavat perustellun ja johdonmukaisen näkökulman riskien tunnistamiseen ja päätöksenteon tukemiseen.

Konkurssin ennustamisen mallit eivät ainoastaan hyödytä tilintarkastajia ja sijoittajia, vaan ne ovat myös yrittäjille tärkeä työkalu omien päätösten tueksi. Usein konkurssi ei tapahdu äkillisesti, vaan siihen johtaa useiden vuosien ajan jatkunut taloudellinen heikentyminen, jonka merkit ovat havaittavissa taloudellisista tunnusluvuista. Mikäli yrittäjä havaitsee ajoissa varhaisia varoitusmerkkejä,

hänellä on mahdollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, kuten kulujen leikkaamiseen, rahoitusneuvotteluihin tai liiketoimintastrategian uudistamiseen.

E erityisen tärkeää on ymmärtää, että konkurssin ennustaminen ei ole vain tappiollisen liiketoiminnan estämistä, vaan myös vahinkojen minimointia. Konkurssi voi aiheuttaa yrittäjälle vakavia taloudellisia ja henkilökohtaisia seurauksia, kuten velkojen siirtymistä henkilökohtaiselle vastuulle, ulosotto-toimenpiteitä ja luottotietojen menettämistä. Nämä seuraukset voivat vaikuttaa yrittäjän tulevaisuuteen vuosien ajan. Ennakoimalla konkurssia voidaan tarvittaessa päättää liiketoiminta hallitusti, jolloin mahdolliset tappiot, velat ja niiden vaikutukset jäävät merkittävästi pienemmiksi.

Konkurssin ennakoimista ei myöskään tarkoita, että yrityksen sulkeminen olisi aina epäonnistumisen merkki. Päinvastoin, hallittu lopettamispäätös voi osoittaa vastuullisuutta ja pitkän aikavälin suunnittelukykyä. Lisäksi, kuten tutkimuksessa on käsitelty, yhteiskunta tarjoaa yrittäjille myös tukimekanismeja, kuten starttirahaa ja uudelleen koulutustukea, jotka voivat helpottaa siirtymistä uuteen uraan konkurssin jälkeen. Näin ollen konkurssiennustamisen mallit voivat tukea myös yrittäjän henkilökohtaista selviytymistä ja uutta alkua.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että taloudellisen tilanteen syvälinen analysointi ja konkurssiennustamisen mallien käyttö olisi suositeltavaa sisällyttää osaksi jokaisen pk-yrityksen strategista suunnittelua. Näin voidaan paitsi parantaa yritysten elinkelpoisuutta myös edistää vastuullista ja kestävämpää yritystoimintaa. Konkurssiennustamisen merkitys korostuu erityisesti taloudellisesti epävarmoina aikoina, jolloin nopeat ja tietopohjaiset päätökset voivat ratkaista koko liiketoiminnan tulevaisuuden.

6 Lähteet

Tilastokeskus, ”Joulukuussa pantiin vireille 268 konkurssia” - <https://stat.fi/julkaisu/cm16i56ac04i707w1cbrpkzuy> Luettu 12.3.2025

Suomen Yrittäjät. n.d. Konkurssi ja sen vaikutukset.: <https://www.yrittajat.fi/konkurssi> Luettu 29.4.2025

Kela. n.d. Starttiraha ja toimeentulotuki yrittäjille. : <https://www.kela.fi/starttiraha> Luettu 29.4.2025

Oikeus.fi. n.d. Yksityishenkilön velkajärjestely.: <https://oikeus.fi/velkajarjestely> Luettu 30.4.2025

Leppiniemi, J. & Puttonen, V. (2021). Yrityksen taloustieto. Alma Talent. Luettu 24.4.2025

Kallunki, J.-P., Kytönen, E., Martikainen, M. & Martikainen, T. (2019). Yrityksen taloudellisen tilan arviointi. Edita. Luettu 24.4.2025

Altman, E. I. (1968). Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. The Journal of Finance, 23(4), 589–609. - Luettu 16.4.2025

Laitinen, E. K. (1991). Yrityksen taloudellinen analyysi – Luettu 16.4.2025

Laitinen, E. K. (2002). Talouden tunnusluvut – analysoi ja tulkitse oikein. – Luettu 16.4.2025

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2006/624> Osakeyhtiölaki (120/2004) - Luettu 1.4.2025

<https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssi-ja-yrityssaneeraus/> Konkurssit ja yrityssaneeraus 20.2.2004 – Luettu 1.4.2025

•Oikeus.fi. Velkajärjestely. (2024)F Luettu 20.4.2025 osoitteesta: <https://oikeus.fi/fi/index/velkajarjestely.html>

•Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993. Luettu 20.4.2025 Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930057>

•Oikeusministeriö. (2023). Velkajärjestelyopas. Luettu 20.4.2025: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>

Oikeus.fi. (2024). Velkajärjestely : <https://oikeus.fi/fi/index/velkajarjestely.html> Luettu 20.4.2025

Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930057> Luettu 20.4.2025

Takuu-Säätiö. (2024). Järjestelylaina ja muut palvelut. Haettu 20.4.2025 osoitteesta:

<https://www.takuusaatio.fi> Luettu 20.4.2025

Oikeusministeriö. (2023). Talous- ja velkaneuvontaopas. Julkaisut.valtioneuvosto.fi Luettu 20.4.2025

Altman, E.I. 1968. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589–609.

Altman, E.I. 2000. Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and ZETA® Models. Working Paper. New York University Stern School of Business.

Beaver, W.H. 1966. Financial Ratios as Predictors of Failure. *Journal of Accounting Research*, 4, 71–111.

Bellovary, J.L., Giacominio, D.E. & Akers, M.D. 2007. A Review of Bankruptcy Prediction Studies: 1930 to Present. *Journal of Financial Education*, 33, 1–42.

Jones, F.L. 1987. Current Techniques in Bankruptcy Prediction. *Journal of Accounting Literature*, 6, 131–164.

Risto Koulu, Heidi Lindfors. 2021. Maksukyvyttömyys – Yritys velkojana ja velallisena. Luettu 13.3.2025

Tapio Laakso, Erkki K. Laitinen, Harri Vento. 2010. Uhkaava maksukyvyttömyys ja onnistunut yrityssaneeraus.

Pajarinen, M., & Ylä-Anttila, P. (2008). Konkurssin ennustaminen tilinpäätöstietojen avulla (Tutkimusraportti). Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA). <https://www.etla.fi/julkaisut/>

Zhang, G., Hu, M. Y., Patuwo, B. E., & Indro, D. C. (2010). Artificial neural networks in bankruptcy prediction: General framework and cross-validation analysis. *European Journal of Operational Research*, 116(1), 16–32.

Viitala, R. (2022). Yritystoiminnan lainsäädäntö. Edita.

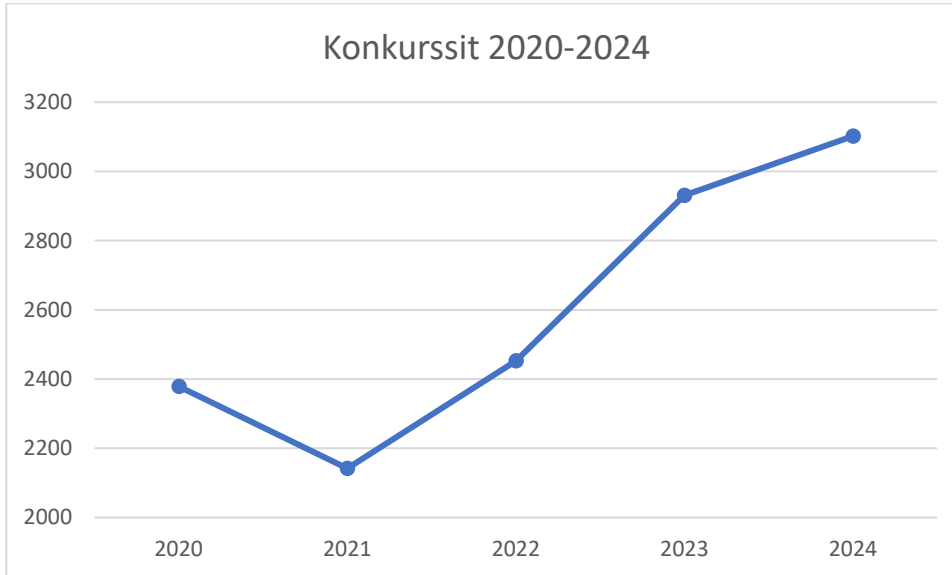
Laitinen, E. K. (1991). *Yrityksen taloudellinen analyysi*. Weilin+Göös.

Yrittäjät.fi, "Yritysmuodot ja niiden vastuut", 2023. <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/yritysmuodot/>

Työllisyysrahasto (2024). Aikuiskoulutustuki. <https://www.aikuiskoulutustuki.fi/>

Liitteet

Liite 1. Konkurssien määrän kehitys vuosilta 2020-2024

Liite 2. Esimerkki Altmanin Z-Score mallista

Esimerkki Altmanin Z-Score mallista						
Yritys	Liikevaihto (€)	Nettotulos (€)	Taseen loppusumma (€)	Oma pääoma (€)	Z-Score	Luokitus
Yritys A	10 000 000	1 500 000	8 000 000	3 000 000	4,2	Turvallinen
Yritys B	5 000 000	500 000	4 500 000	1 200 000	2,8	Harmaa vyöhyke
Yritys C	3 000 000	-200 000	2 500 000	500 000	1,5	Riskiältis
Yritys D	8 000 000	900 000	6 500 000	2 500 000	3,5	Turvallinen
Yritys E	2 000 000	-400 000	2 000 000	300 000	1,2	Riskiältis

Liite 3 Altmanin Z-Score kaava.

$$Z - Score = 1.2X1 + 1.4X2 + 3.3X3 + 0.6X4 + 1.0X5$$